Taklit Ayakkabıda Haksız Rekabet

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	20.05.2026	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2026/52	2026/351	TTK 54, TTK 55/1-a-4, TTK 56, 554 s. KHK 1/2, SMK 69/2

ÖZET

Eser niteliği olmayan ve Türkiye'de tescil edilmemiş kadın ayakkabısı tasarımlarının birebir aynısının farklı marka altında üretilip satılması TTK 55/1-a-4 ve 54/2 kapsamında haksız rekabettir; ürün içine farklı marka konulması karıştırılmayı önlemez. Direnme oy çokluğuyla uygun bulundu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/tescilsiz-ayakkabi-tasarimi-birebir-taklit-haksiz-rekabet-hgk-2026-351/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2026/52 E. , 2026/351 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul 1. Fikîi ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi

SAYISI : 2025/93 E., 2025/155 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 22.04.2021 tarihli ve

2021/89 Esas, 2021/3954 Karar sayılı BOZMA kararı

1. Taraflar arasındaki haksız rekabetin tespiti, meni ile maddi ve manevi tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İstanbul 1. Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesince verilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karar, davacılar vekili ve katılma yoluyla davalı vekilinin temyiz istemi üzerine Yargıtay 11. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece verilen ilk direnme kararının Hukuk Genel Kurulunca usulden bozulması sonrasında Mahkemece, Özel Daire bozma kararına karşı yeniden direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacı İstemi

4. Davacılar vekili; müvekkili gerçek kişinin kadın ayakkabıları konusunda dünyanın seçkin tasarımcılarından birisi olduğunu, müvekkilleri tarafından üretilen ürünlerin "..." markası altında dünyanın en seçkin mağazalarında satıldığını, müvekkilleri tarafından tasarlanan ve üretilen ürünlerin ciddi bir ayırt edici nitelik kazanarak işletmesel kökene işaret ettiğini ve dolayısıyla kadın tüketiciler tarafından hemen tanındığını, ayrıca müvekkillerinin kadın ayakkabı tasarımlarının eser niteliğinin bulunduğunu, davalının müvekkillerinin tasarımlarının birebir aynısını üreterek "..." markası altında satışa sunduğunun tespit edildiğini, bu durumun müvekkilinin eserden kaynaklanan haklarına tecavüz teşkil ettiğini ve haksız rekabet oluşturduğunu ileri sürerek davalının telif hakkına tecavüz ve haksız rekabet teşkil eden fiillerinin tespitine, durdurulmasına, önlenmesine, ürünlere ve ürünlerin üretiminde kullanılan kalıplara el konulmasına ve imhasını, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 250.000,00 TL maddi ve 15.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı

5. Davalı vekili; dava konusu tasarımların bir kısmının müvekkiline ait olduğunu, bir kısmının ise herkes tarafından kullanılan anonim tasarımlardan oluştuğunu, bu tasarımların eser vasfında olmadığını, ayrıca haksız rekabet şartlarının oluşmadığını, tasarımın tescilsiz oluşu nedeniyle korumadan yararlanmadığını ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Mahkeme Kararı

6. İstanbul 1. Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesinin 05.11.2015 tarihli ve 2014/43 Esas, 2015/196 Karar sayılı kararı ile; dava konusu ayakkabı tasarımlarının Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında eser niteliğinin bulunmadığı, ancak davacıların ..., ..., ..., ..., ..., ... adlı ayakkabı tasarımlarının birebir aynılarının davalı tarafından üretilip davalıya ait mağazada satışa sunulduğu, davacıların ürünü ile iltibasa yol açacak modellerin üretilip satılmasının gerek Paris Konvansiyonu ve gerekse 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) hükümlerine göre haksız rekabet oluşturduğu, ayrıca somut olayda haksız rekabet nedeniyle maddi ve manevi tazminatına 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 50. maddesi gereğince takdiren hükmedildiği gerekçesiyle telif haklarına tecavüzün tespit ve önlenmesine ilişkin talebin reddine, haksız rekabetin tespitine, davalının davacının ayakkabıları ile iltibas oluşturan ayakkabıları üretim ve satışının önlenmesine, takdiren 15.000,00 TL maddi, 8.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir

Özel Dairenin Bozma Kararı

7. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı davacılar vekili ve katılma yoluyla davalı vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

8. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 22.04.2021 tarihli ve 2021/89 Esas, 2021/3954 Karar sayılı kararı ile; "...1- Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmaması ile dava konusu ayakkabı modellerinin eser vasfında olmadığına yönelik mahkeme kabulünde herhangi bir isabetsizlik bulunmamasına göre, davacı (doğrusu davalı) vekilinin aşağıdaki 2 no'lu bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

2- Davalı vekilinin temyiz itirazlarının incelenmesine gelince ise; Davacı tarafça, davacıya ait tescilsiz ayakkabı tasarımlarının davalı tarafından aynen taklit edilerek piyasaya sürüldüğü iddiası ile haksız rekabetin tespiti, men'i, ref'i, maddi ve manevi tazminat istemi ile açılan işbu davada, mahkemece yukarıda özetlenen gerekçeyle haksız rekabetin tespitine, davalının, davacının ayakkabıları ile iltibas oluşturan ayakkabıları üretim ve satışının önlenmesi ile takdir edilen maddi ve manevi tazminatın davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

Mülga 6762 sayılı TTK'nın 56. maddesi uyarınca, haksız rekabet, aldatıcı hareket ve hüsnüniyet kaidelerine aykırı suretlerle iktisadi rekabetin her türlü suistimalidir. Aynı Yasa'nın 57/5. maddesinde haksız rekabet olarak kabul edilen eylemlerden biri de; "Başkasının emtiası, iş mahsulleri, faaliyeti veya ticari işletmesiyle iltibaslar meydana getirmeye çalışmak veya buna müsait bulunan tedbirlere başvurmak, hususiyle başkasının haklı olarak kullandığı ad, unvan, marka işaret gibi tanıtma vasıtalarıyla iltibasa meydan verebilecek surette ad, unvan, marka gibi tanıtma vasıtalarını kullanmak" olarak belirtilmiştir.

6102 sayılı TTK'nın 54. maddesinde de ''Haksız rekabete ilişkin bu Kısım hükümlerinin amacı, bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır. '' hükmü düzenlenmiş, aynı Yasa'nın 55/1-a-4 maddesinde haksız rekabet olarak kabul edilen eylemlerden biri de ''Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak'' olarak düzenlenmiştir.

6102 sayılı TTK'nın anılan bende ilişkin madde gerekçesinde ise yeni düzenlemenin 6762 sayılı TTK'nın 57/5 maddesindeki düzenleme ile özdeş olduğu, lafızda farklılık bulunduğu, önceki kanun dönemindeki öğreti ve uygulamanın feda edilmemesi gerektiği, "karıştırılma" kavramının dış görünüş (tanıtım, takdim-görsellik) ve duyuruş (ses yönünden benzerlik) bağlamında düzenlendiği, iç benzerlikten kaynaklanan karıştırılmayı kapsamadığına yer verilmesi yanında ayrıca, 6762 sayılı TTK'da, başkasının "ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtaları ile iltibasa meydan verebilecek surette, ad, unvan, marka, işaret gibi tanıtma vasıtaları" cümle parçasına yer verilmiş ise de, anılan ayırt edici işaretlere ilişkin karıştırılma koşul, hüküm ve sonuçlarıyla birlikte kendi özel kanun hükmünde kararnamelerinde (MarkKHK'da, EndTasKHK'da, CoğİşKHK'da ve unvanla ilgili olarak TK'da) ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olması nedeniyle, 6102 sayılı TTK'da bu koruma türlerine yer verilmesine gereksiz olduğu, ayrıca yorum güçlüklerine sebebiyet vereceğine, fikri mülkiyete ilişkin hakların kümülatif korumanın da burada tekrar düzenleme yapmayı gerekli kılmadığına da vurgu yapılmıştır.

Öte yandan, dava tarihi itibariyle somut olayda uygulanma yeri olmamakla birlikte tescilsiz tasarımlar yönünden, 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 55/4, 56/4-5, 59/2 ve 69/2 maddelerinde getirilen yeni düzenlemeyle, ilk defa Türkiye'de kamuya sunulmuş olması, mutlak anlamda yeni ve ayırt edici olması koşuluyla, sadece üç yıl için koruma getirilmiştir. Söz konusu şartları taşıyan tescilsiz tasarımlara da tescilli tasarımlar gibi SMK hükümlerine göre koruma sağlanacaktır.

Kanun madde gerekçesiyle birlikte yorumlandığında, 6769 sayılı SMK'daki koruma bir yana, tescilsiz tasarımların haksız rekabet hükümleri çerçevesinde korunabilmesi ancak ve ancak, mutlak manada yenilik ve ayırt edicilik niteliğinin bulunması, onu üreten işletmeyle bütünlük arz ederek aynen bir marka gibi işletmesel kökene işaret edecek derecede yüksek bir ayırt edicilik düzeyine ulaşması ve onunla özdeşleşmesi, öte yandan taklidini üretenlerce, işletmesel kökenleri itibariyle tasarıma konu malların işletmesel kökenlerinin karıştırılmasına yol açacak tedbirlerin alınmaması, diğer bir anlatımla hedef tüketici kitlesinin bakış açısına göre, orijinal ve taklit malların aynı veya aralarında idari, ekonomik ya da işletmesel bağ bulunan işletmelerce üretilmiş olabileceği hususunda karıştırılma ihtimaline yol açılması halinde söz konusu olabilecektir. Bunun dışında, orijinal tescilli tasarımlar için bile her beş yılda bir yenilenmek koşuluyla yirmi beş yıllık koruma sağlandığı ve sürenin sonunda tasarım hakkının topluma intikal edeceği kabul edildiği halde, haksız rekabet hükümlerinden ve emeğin korunması ilkesinden hareketle sırf orijinal olmasından dolayı tescilsiz tasarımlara daha fazla hak bahşedildiği de iddia edilemez (doktrindeki bir esere atıf).

Haksız rekabetin önlenmesindeki amaç, serbest piyasa düzeninde, herkesin dürüstlük kuralları içerisinde hareket etmesini sağlamak suretiyle bütün katılanların menfaatine dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasıdır. Dürüst ve bozulmamış rekabetin varlığı, piyasa katılımcılarının (tüketiciler, tacirler, rakipler) yanında, bireysel rekabet düzeninin korunmasını da gerektirir. Tacirlerin korunması ilkesi çerçevesinde koruma unsurlarından biri de emeğin ve yatırımların korunması olmakla birlikte, fikri mülkiyet hakları özelinde, bütün dünyada ve ülkemizde geçerli olan tescile bağlı ve süreyle sınırlı koruma ilkelerinin de göz ardı edilmemesi gerekir. Bu çerçevesinde, haksız rekabet hükümlerine dayanılarak anılan ilkeleri geçersiz kılacak veya zedeleyecek yorumlardan dikkatle kaçınılmalı ve bu noktada haksız rekabet hükümleri dar yorumlanmalı, konuya ilişkin özel hükümlerin ötesinde, mal veya hizmetlerle ilgili olarak tekel yaratılmamalı, ekonominin sağlıklı şeklide işlemesi için serbest rekabet ortamı özenle korunmalıdır.

Somut uyuşmazlıkta olduğu gibi, ilk defa yurt dışında kamuya sunulmuş, belli bir süre sonra Türkiye'de ticarete konu edilmiş ve tescile dayalı koruma tercihinde de bulunulmamış tasarımlar yönünden, tasarıma konu malların bir başkasınca üretilmiş ve piyasaya sunulmuş olması halinde, sadece tasarımın orijinal, davacı ile özdeşleşmiş ve büyük emek ve çabalarla tanıtılmış olması, bu davranışın haksız rekabet olarak nitelendirilmesine yeterli olmayıp, ayrıca onu üreten işletmeler arasında, ortalama tüketici kitlesi nezdinde karıştırılma ihtimaline de yol açılması gerekir.

O halde Mahkemece, Dairemizin 21.03.2008 tarih ve 1816/3687 sayılı "Prizmatik Modüler Su Depoları" kararı ile yine Dairemizin 18.10.2018 tarih ve 2016/10703 E. – 2018/6467 K. sayılı USB kararında zikredilen ilkelere uygun olarak, davaya konu tescilsiz tasarıma konu ayakkabıların

davacı şirketle özdeşleşecek bir ürün haline gelerek, işletmesel kökene işaret eden bir ayırt edici işaret haline dönüşüp dönüşmediği tartışılmaksızın, dönüşmüş olsa bile davalı tarafın üretmiş olduğu ayakkabılarda, davacının kullandığı "..." markasından oldukça farklı ''...'' ibaresini kullanılmak suretiyle her iki tarafa ait ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleyecek tedbirleri aldığı dikkate alınmaksızın somut olaya haksız rekabet hükümlerinin uygulanması doğru olmamış ve hükmün bu nedenle mümeyyiz davalı yararına bozulmasını gerektirmiştir.

3- Bozma sebep ve şekline göre, davacı vekili ile davalı vekilinin sair temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik gerek görülmemiştir..." şeklindeki gerekçeyle karar oy çokluğuyla bozulmuştur.

Birinci Direnme Kararı

9. İstanbul 1. Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesinin 06.12.2022 tarihli ve 2022/156 Esas, 2022/193 Karar sayılı kararı ile önceki gerekçeye değinilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

10. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu Kararı

11. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 12.03.2025 tarihli ve 2023/11-616 Esas, 2025/119 Karar sayılı kararıyla; "...29. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; İlk Derece Mahkemesince bozma kararına karşı verilen direnme kararında, ilk karar ve Özel Dairenin bozma kararı aynen alındıktan sonra "Mahkememizce bozma ilamına konu İstanbul 1.Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesince verilen 05.11.2015 tarih ve 2014/43 E. - 2015/196 K. Sayılı ilamı usul ve yasaya uygun görüldüğünden HMK 373 madde kapsamında DİRENME kararı verilerek aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir" şeklindeki ifadelerle direnme kararı verilmiştir.

30. Bu hâliyle bozma kararına karşı, mahkemenin direnme kararında hangi gerekçeyle direnildiğine, bozma kararının neden doğru bulunmadığına ilişkin herhangi bir gerekçeye yer verilmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla yukarıda açıklanan ilkeler çerçevesinde usulün öngördüğü anlamda oluşturulmuş, ilk kararın aslında hukuka uygun bulunduğuna dolayısıyla bozmanın yerinde olmadığına ilişkin herhangi bir gerekçeli karar bulunmadığı gibi direnme kararlarını denetleyen Hukuk Genel Kurulu tarafından incelenebilecek nitelikte teknik anlamda gerekçe içeren bir direnme kararının olmadığı da her türlü duraksamadan uzaktır. Dolayısıyla anılan direnme kararının Anayasanın ve Kanun'un aradığı anlamda gerekçe içerdiğinden söz edilemez. Zira Yargıtayca bozulan karar (kararın hem hüküm fıkrası hem de gerekçesi) ortadan kalkacağından hukuki geçerliliğini yitirir.

31. O hâlde mahkemece yapılacak iş, özellikle Anayasanın 141/3. maddesi ve ona koşut bir düzenleme içeren HMK'nın 297. maddesi de gözetilerek ve özellikle bozma kararının gerekçesine karşı direnme kararının gerekçesini de (gerekirse yeni bir hüküm oluşturmayacak şekilde yasal sınırlarda genişletilerek) açıkça kaleme almak suretiyle kararda göstermek olmalıdır.

32. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında; direnme kararının gerekçe kısmında bozma kararına konu ilk karar ile bozma kararına yer verildiği, gerekçenin sonuç kısmında ise önceki kararlara atıfla direnme kararı verildiği, direnme kararının bir bütün olarak nazara alınması gerektiğinden bu haliyle direnme gerekçesinin mevcut olduğu, bu sebeple ön sorunun mevcut olmadığı kabul edilerek uyuşmazlığın esasının incelenmesi gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş, Kurul çoğunlunca benimsenmemiştir. 33. Hâl böyle olunca yukarıda açıklanan Anayasal ve yasal düzenleme ve ilkeler gözetilerek anlaşılabilir ve denetlenebilir nitelikte direnme kararı verilmek üzere karar usulden bozulmalıdır…" şeklindeki gerekçeyle direnme kararı usulden bozulmuştur.

İkinci Direnme Kararı

12. İstanbul 1. Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesinin 25.06.2025 tarihli ve 2025/93 Esas, 2025/155 Karar sayılı kararı ile; olaya uygulanacak olan 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (554 sayılı KHK) 1/2. maddesine göre tescilsiz tasarım hakkında genel hükümlerin uygulama alanı bulacağı, bu kapsamda TTK'nın 55/1-a-d maddesi şartlarının varlığı hâlinde kopyalama işleminin haksız rekabete sebebiyet vereceği, davalının bilirkişi raporunda tespit edildiği üzere davacı tarafından tasarlanan dokuz ayrı ayakkabı modellerini bire bir taklit ettiği, bunun dürüst bir davranış olarak kabul edilemeyeceği, bu durumun haksız rekabet teşkil ettiği, bu eylem sebebiyle davalı tarafından kötüniyetle hareket edildiğinin kabul edilmesi gerektiği, kopya ayakkabılar üzerine davalının "…" markasını eklemesinin iltibası önlemeye yeterli olmadığı, bu görüşün kabulü hâlinde haksız rekabet hükümlerini uygulama alanının ortadan kalkacağı, her halükarda somut olayda haksız rekabet hükümlerinin uygulanması açısından işletmeler arası iltibas riskinin aranacağına karar verilmesi hâlinde dahi davalı ürünlerinde taban kısımda küçük puntolarla yer alan "…" ibaresinin birebir aynı tasarıma sahip ürünler arasındaki iltibası engellemeye yetmediği, haksız rekabet koşullarının somut olayda oluştuğu, Hukuk Genel Kurulu kararındaki usule yönelik eksikliğin işbu gerekçe ile giderildiği, bozma kapsamı dışında kalan telif haklarına tecavüzün tespit ve önlenmesine dair talebin yerinde bulunmadığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

13. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

14. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davacıların ..., ..., ..., ..., ..., ... adlı ayakkabı tasarımlarının birebir aynılarının davalı tarafından üretilip satışa sunulduğunun tespit edilmesi karşısında davalı tarafından üretilen ayakkabılarda davacıların kullandığı markadan farklı bir marka kullanılmasının ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleyecek tedbir alındığı anlamına gelip gelmeyeceği, buradan varılacak sonuca göre davalı eyleminin haksız rekabet teşkil edip etmediği noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

15. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konuya ilişkin yasal düzenlemeler ile hukuki kavram ve kurumların ortaya konulmasında yarar bulunmaktadır.

16. Serbest piyasa ekonomilerinin temel prensibi olan serbest ticaret hakkı ve rekabet özgürlüğü 2709 sayılı T.C. Anayasası'nın 48/1. maddesinde "Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir" denilmek suretiyle vurgulanmıştır. Ancak ticaret serbestîsi ve rekabet özgürlüğü, sınırsız rekabet hakkının bulunduğu anlamına da gelmemektedir. Bu nedenle haksız rekabeti düzenleyen kuralların amacı ve içeriği de rekabet özgürlüğünün sınırlarını göstermek ve bu sınırların aşılması durumunda başvurulabilecek hukuki yolları tespit etmektir.

17. Haksız rekabet kuralları, rekabet hakkının dürüstlük kuralları çerçevesinde kullanılmasını sağlamak ve rekabet hakkının kötüye kullanılmasını engellemek amacı ile sevk edilmiştir. Bu kurallar genel nitelikli ve her alanda uygulanabilecek hükümler içermekle birlikte rekabet hakkının, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 2. maddesi gereğince dürüstlük kurallarına uygun şekilde kullanılmasını sağlamaya çalışmaktadır (doktrindeki bir esere atıf).

18. Türk Ticaret Kanunu'nda haksız rekabet kuralları, ticari nitelik taşısın taşımasın tüm haksız rekabet hâllerini kapsayacak şekilde ve son derece ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda TTK'nın 54/1. maddesinde haksız rekabete ilişkin hükümlerin amacının "bütün katılanların menfaatine, dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanması" olduğu belirtildikten sonra; aynı Kanun'un 54/2. maddesinde ise haksız rekabete ilişkin genel ilke "Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır" şeklinde belirtilmiştir. Buna göre genel ilke belirlenirken haksız rekabetin varlığı için taraflar arasında rekabet ilişkisinin mevcudiyeti, failin yarar sağlamış olması, failin kusurlu olması ve haksız rekabete uğrayanın zarar görmüş olması aranmamıştır. Bununla birlikte failin kusurlu olması ve haksız rekabete uğrayanın zarar görmüş olması sadece haksız rekabet nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davalarında önem arz etmektedir.

19. Türk Ticaret Kanunu'nun 54. maddesinde haksız rekabetin amacı ve genel ilkesi belirtildikten sonra, aynı Kanun'un 55. maddesinde uygulamada sık karşılaşılan ve dürüstlük kurallarına aykırı olan bazı davranış ve fiil örnekleri sayılmıştır (doktrindeki bir esere atıf). Bu çerçevede bir davranış veya uygulamanın haksız rekabet teşkil edip etmediği belirlenirken öncelikle özel hüküm niteliğindeki TTK'nın 55. maddesinde sayılan hâllerden birinin var olup olmadığına bakılması gerekmektedir. Bu maddede sayılan hâllerden birisi söz konusu ise haksız rekabetin varlığı kabul edilecek, somut davranış veya uygulama bu maddede sayılan haksız rekabet hâllerine tam olarak uymuyorsa veya bu hâllerin kapsamına örnekseme yoluyla dolaylı olarak da dâhil edilemiyorsa, ancak bu takdirde genel hüküm niteliğindeki TTK'nın 54/2. maddesinin uygulanması mümkün olacaktır.

20. Bu aşamada uyuşmazlığın kapsamı itibariyle TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesinin açıklanmasında yarar bulunmaktadır.

21. Türk Ticaret Kanunu'nun 55/(1)-a-4 maddesi gereğince "Başkasının malları, iş ürünleri, faaliyetleri veya işleri ile karıştırılmaya yol açan önlemler almak" haksız rekabet hâllerinden biri olarak belirlenmiştir. Buna göre, kişinin bir başkasının mal veya iş ürününün ya da ticaret ünvanı veya markasının aynısını ya da benzerini kendi iş ve faaliyetinde ticari amaçla kullanması, ilgili malı veya iş ürününü piyasaya sunması karıştırılmaya (iltibasa) yol açar ve haksız rekabet teşkil eder. Bu kapsamda karıştırılma, marka ve tasarım gibi her türlü fikrî mülkiyet hakkı, başkasının emtiası, iş mahsulleri, faaliyeti, ticari işletmesi veya yine başkasının haklı olarak kullandığı ticaret unvanı, işletme adı, ürün fotoğrafı, internet alan adı, ambalaj, logo, yazılım, kodlama sistemi, ürün kabı gibi iş ve tanıtma vasıtaları üzerinde söz konusu olabilir.

22. Karıştırılmaya neden olan fiillerle gerçekleştirilen haksız rekabet hâli, uygulamada en çok karşılaşılan haksız rekabet hâllerinden biri olup "karıştırılma" ifadesinden maksat; ticari faaliyetlerde bulunan rakiplerin ürünleri, tanıtım vasıtalarını yahut iş mahsulleri gibi değerleri arasındaki benzerliktir. TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesine ilişkin gerekçede "karıştırılma" ifadesinin yanıltmayı, kandırmayı veya yanlış algılattırmayı kapsayacak şekilde düzenlendiği belirtilmiştir.

23. Türk Ticaret Kanunu'nun 55/(1)-a-4 maddesinin gerekçesinde karıştırılmanın dış görünüş (tanıtım, takdim-görsellik) ve duyuruş (ses yönünden benzerlik) bağlamında düzenlendiği, iç benzerlikten doğan karıştırılmanın (dışarıdan görünmeyen işleyiş sistemlerindeki benzerlik gibi) hükmün kapsamı dışında olduğu, iç benzerliğin karıştırılma kavramı ile tanımlanamayacağı, dış görünüm korumasının takdim, şekil, tasarım ve donanım korumasını olduğu ifade edilmiştir. Başka bir anlatımla TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesi kapsamındaki koruma bir tacirin iş mahsulleri yahut faaliyetlerinin nihai tüketiciye sunumu sırasında sahip olduğu dış görünüm, sunum tarzı yahut donanımının işleyişinin nihai müşteri nezdindeki görünümü olup nihai müşteriye/tüketiciye sunulan ürün yahut faaliyetlerin görünümü taklit edilmek suretiyle gerçekleşen fiiller haksız rekabet teşkil etmekle TTK'nın 55/(1)-a-4 hükmü ile haksız rekabet hükümleri çerçevesinde yaptırımlara tâbi olur.

24. Bu çerçevede sunulan iş mahsulünün nihai müşteriye sunumu sırasında algılanmayan işletim sistemine dair teknik özelliklerin taklit edilmesi, TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesi kapsamında haksız rekabet teşkil eden bir fiil olarak nitelendirilemez. TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesi gereğince yapılacak olan karşılaştırmada ürünün yahut faaliyetin benzerlik oluşturan yönlerinin yanı sıra rengi, boyutu, ambalajı, kompozisyonu, işleyişi, sunum tarzı gibi tüm özellikleri dikkate alınarak ürünler arasında karıştırılmaya neden olabilecek benzerliğin bulunup bulunmadığı belirlenmelidir.

25. Türk Ticaret Kanunu'nun 55/(1)-a-4 maddesinde düzenlenen haksız rekabet hâlinin uygulanabilmesi koşullarından biri de "karıştırılmaya yola açan" fiillerin objektif olarak mevcut olmasıdır. Nitekim anılan hükme dair madde gerekçesinde bu husus "Karıştırılma nesnel değerlendirmeyi gerektirir" şeklinde ifade edilmekle anılan hüküm kapsamında ileri sürülen iddiaya dair yapılacak olan değerlendirmede "karıştırılma" hususunda hedef olan müşteri kitlesi nezdindeki izlenimlerin nazara alınması önem arz etmektedir. Bu kapsamda karıştırılmaya neden olacak fiillerin ilgili olduğu mallar, iş ürünleri, faaliyetleri yahut işlerin hedef kitlesi olan müşterilerin, taklit edilmiş ürün yahut iş mahsulleri karşısında aldanıp aldanmayacağının objektif olarak belirlenmesi gereklidir. Bu değerlendirme neticesinde karıştırılmaya neden olacak düzeyde

benzerliğin hedef müşteri kitlesini yanıltacak düzeyde olduğunun belirlenmesi neticesinde bu fiil, TTK'nın 55/(1)-a-4 maddesi kapsamında haksız rekabet teşkil eder nitelikte bir fiil olarak kabul edilebilecektir.

26. Önemle belirtilmelidir ki; bir fiil, TTK'nın 55. maddesinde örnekseme yoluyla-tâdadî olarak sayılan haksız rekabet hâllerinin belirlediği kapsam içerisinde bulunmasa dahi aynı Kanun'un 54/2. maddesinde belirtildiği üzere rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerde aykırı nitelikte ise haksız rekabet olarak nitelendirilerek aynı Kanun'un devamındaki haksız rekabete dair hükümler çerçevesinde yaptırımlara tâbi olacaktır.

27. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacıya ait ayakkabı modellerinin tasarım olarak ülkemizde tescilli olmadığı, dosyada mevcut bilirkişi incelemesi ve sonrasında yapılan değerlendirme neticesinde de 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) kapsamında eser niteliğinin bulunmadığı, öte yandan davalı tarafından üretilen ve "..." markasını içerecek şekilde satışa sunulan bir kısım ayakkabı modellerinin davacı tarafından "..." markası altında üretilen ve satılan ..., ..., ..., ..., ..., ... isimli ayakkabı modelleri/tasarımları ile birebir aynı olduğu anlaşılmaktadır.

28. Her ne kadar Özel Dairece, haksız rekabet korumasında fikrî mülkiyet hakları özelinde var olan ilkelere zarar verecek yorumlardan kaçınılması gerektiği, haksız rekabet hükümleri dar yorumlanarak serbest rekabet ortamının korunması gerektiği, bu sebeple davaya konu tescilsiz ayakkabı tasarımlarının davacı şirketle özdeşleşecek bir ürün hâline gelip gelmediği tartışılmaksızın ve böyle olsa bile davalının ürettiği ayakkabılarda davacı markasından farklı olarak "..." markasını kullanılmak suretiyle her iki tarafa ait ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleyecek tedbirleri aldığı dikkate alınmaksızın somut olaya haksız rekabet hükümleri uygulanarak çözüme gidilmesinin doğru olmadığı belirtilmiş ise de; davalı tarafından üretilen ayakkabı modellerinin, ürün örnekleri üzerinde yapılan incelemeler neticesinde hazırlanan bilirkişi raporlarıyla da tevsik edildiği üzere davacıya ait uyuşmazlık konusu ayakkabı tasarımları/modelleri ile birebir aynı olduğu, bahse konu ayniyet sebebiyle davalı eyleminin TTK'nın 55/1-a-4 maddesi anlamında davacının malları ile karıştırılmaya yol açtığı açıktır.

29. Bu anlamda davacıya ait ayakkabı modellerinin/tasarımlarının birebir aynılarının davalı tarafından üretilip satışa sunulması, eylemin niteliği itibariyle ürünleri üreten işletmeler arasında ortalama tüketici nezdinde karıştırılmaya neden olacağı gibi davalı tarafından üretilip satışa sunulan dava konusu ayakkabı modellerinin/tasarımlarının iç kısmına "..." markasının yerleştirilmiş olması, her iki tarafa ait ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleyecek bir tedbir olarak da kabul edilemez. Zira davacıya ait uyuşmazlık konusu ayakkabı modelleri/tasarımları, davacının kendisi ile özdeşleşmiş ve özgün niteliği haiz bilinen tasarımlar olmakla bu ürünlerin birebir aynısının üretilip satışa sunulması, TTK'nın 54/2. maddesi anlamında piyasadaki rakipler arası yahut tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı ve dürüstlük kuralına aykırı davranış olarak kabul edilmelidir.

30. Dolayısıyla davacıya ait ayakkabı modellerinin/tasarımlarının fikrî haklar çerçevesinde ülkemizde tescil edilmeyerek korunmamış olması, yine ülkemizdeki mevcut ticari yaşam içerisinde tüm katılımcıların menfaatine işleyen dürüst ve adil rekabeti bozucu eylemlere izin verilmesini gerektirmez. Nitekim davalının dürüst ve adil rekabet ortamını bozacak şekilde davacıların ürünlerini birebir kopyalayarak satışa sunmasına dair eylemin, TTK'nın 54. maddesi ve devamındaki hükümler çerçevesinde haksız rekabet olarak kabulü için somut olayda tüm koşullar mevcuttur. Ayrıca bu yöndeki kabul, fikrî haklar kapsamında kabul edilen ilkeleri de zedelemez.

31. Netice itibariyle davacıların ..., ..., ..., ..., ..., ... adlı ayakkabı modellerinin/tasarımlarının birebir aynılarının davalı tarafından "..." markası adı altında satışa sunulması, TTK'nın 55/1-a-4 maddesi kapsamında haksız rekabet teşkil etmesinin yanında davalı tarafın üretilen ayakkabılarda farklı bir marka kullanılması da ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleme ve bu suretle davalının eylemini hukuka uygun hâle getirme yeterliliğini haiz bir tedbir olarak kabul edilemez.

32. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında; dava konusu ayakkabı tasarımlarının ülkemizde tescilli olarak koruma altında olmadığı, haksız rekabet koruması sırasında fikrî haklar kapsamındaki ilkeleri zedeleyecek yorumlardan kaçınılması gerektiği, bu anlamda dar yorum yönteminin yerinde olacağı, her ne karar davacılara ait ayakkabı tasarımları ile davalının satışa sunduğu ayakkabılar arasında benzerlik mevcut ise de davalının bu ürünleri "..." markası ile satışa sunmasının her iki tarafa ait ürünler arasında işletmesel köken itibariyle karıştırılma ihtimalini önleyecek nitelikte olduğu, ilgili tüketici kitlesinin aradaki farkı algılayabileceği, bu itibarla somut olayda haksız rekabet koşulları mevcut olmadığından direnme kararının Özel Daire kararında belirtilen gerekçeyle bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş, Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

33. Hâl böyle olunca mahkemece, yukarıda açıklanan hususlara değinilerek verilen direnme kararı usul ve yasaya uygun olup yerindedir.

34. Ne var ki davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Özel Daireye gönderilmesi gerekir.

IV. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Direnme uygun bulunduğundan davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE,

Ancak karar düzeltme yolunun açık olması sebebiyle öncelikle mahkemesince Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararının taraflara tebliği ile karar düzeltme yoluna başvurulması hâlinde dosyanın Hukuk Genel Kuruluna, başvurulmaması hâlinde ise mahkemesince doğrudan YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE,

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440. maddesi gereğince kararın tebliği tarihinden

itibaren on beş gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere,

İlk görüşmede yeterli çoğunluk sağlanamadığından 20.05.2026 tarihinde yapılan ikinci görüşmede oy çokluğuyla karar verildi.